Autor Guste Santini
Utorak, 12 Siječanj 2016 18:36

Loša vlada mjenjajući porezni sustav najveću moguću pažnju posvećuje proširenju porezne osnovice. Dobra vlada nastoji povećati poreznu osnovicu. Posljedice tih politika su: proširenje porezne osnovice pogoršava položaj poreznih obveznika, dok se položaj države poboljšava. Povećanje porezne osnovice, u najmanju ruku, čini prihvatljivim, dakle održivim, odnos raspodjele na relaciji poreznog obveznika i države.

U uvjetima globaliziranog gospodarstva postoji snažna porezna konkurencija među zemljama. Mobilnost kapitala rezultira „podaničkom“ ponašanju, samo na papiru, suverenih država kako bi privukle globalne igrače da investiraju u njihovu zemlju. Tako je francuski predsjednik u vrijeme krize iz 2008. godine izrazio spremnost pružanja svekolike podrške, uključivo financijsku, Renaultu ukoliko ne zatvori tvornice u Francuskoj. Pri tome predsjednik Sarkozy nije vodio računa o učincima njegovog prijedloga, recimo, u Rumunjskoj. Kratko rečeno: privlačenje globalnih investitora smanjuje poreznu presiju na nacionalnoj razini. Jasno što je neka zemlja nerazvijenija to su zahtjevi stranih investitora veći. Ponekad su zahtjevi tako visoki da odnosna zemlja postaje ovisnik o volji stranih investitora. Da bi udoborovoljile strane investitore nerazvijene zemlje formiraju posebne grupe pri vladama kako bi servilno uslužile inozemne investitore. Otuda priče liberala kako je potrebno smanjivati poreznu presiju i zvijezdana popularnost Laferove krivulje. Prema mišljenju liberala smanjenu poreznu presiju treba tako „posložiti“ da se u većoj mjeri oporezuje rad, čije su nadnice i onako na rubu egzistencije, u osnosu na kapital. U uvjetima globaliziranog gospodarstva politiku koja ima za cilj povećanje gospodarske aktivnosti ocjenjujemo učinkovitom. Učinkovitost povećava porezni kapacitet što rezultira povećanjem poreznih prihoda bez povećanja porezne presije. Takvu zemlju možemo nazvati - korporativna država jer povećava poreznu osnovicu i tako stiče veće prihode.

Međutim, postoje zemlje koje su nerazborito trošile kada su morale štediti i tako prikupljenu štednju investirati. Priča: „Cvrčak i mrav“ dobro islustrira ponašanje tih zemalja. Usput rečeno, Lijepa naša se je uspostavom državnosti ponašala kao cvrčak dozvolivši naglašeno jačanje osobne potrošnje iznad materijalnih mogućnosti zemlje. Pri tome, valja reći, ne treba gubiti iz vida rasprodaju društevnog vlasništva kako bi se smanjilo inozemno zaduživanje. Rasprodaja ne može trajati beskonačno. S jedne strane, najprije se rasproda najvrijednija imovina, a potom slijedi ona manje vrijedna koja se daje u bescjenje, i, s druge strane, opadajući prihodi „namiruju“ dodatnim zaduživanjem u inozemstvu kako bi se građanima održao postojeći standard. Posljedica te i takve politike je jasna – eutanazija nacionalnog gospodarstva.

Povećanje deficita robne razmjene s inozemstvom rezultira značajnim poreznim prihodima (proporcionalno naslonjenosti poreznog sustava na potrošne poreze) što obično ima učinak droge. Kada „kruta zbilja sruši bajku“ nastaje otrežnjenje. Država nije u stanju, u kratkom roku, smanjiti prava korisnika proračunskih sredstava jer bi građani takvu politiku mogli ocijeniti kao

neprimjerenu, što bi, prilikom narednih izbora, moglo smjeniti stranku na vlasti. Što je neka zemlja siromašnija to je „naklonost“ političara veća. Ili što je isto, što je iluzija bila veća to je otrežnjenje pogubnije. Kad se otkrije da je „car gol“ nastaje potraga za dodatnim poreznim prihodima. Izmišljaju se porezi kad je iscrpljena mogućnost postojećih poreza. Ne gleda se što će biti sutra, jer je samo danas važno. Slikovito rečeno: „daj nam danas i oprosti nam duge naše“. Dobar slučaj za to je najavljeno oporezivanje neobrađenog zemljišta. Umjesto da se shvati kako je upravo država najveći krivac za stanje u poljoprivredi, ona si uzima pravo da kažnjava obespravljene i osiromašene građane. To je odista grozno. Slična je priča s oporezivanjem kamata, kapitalnih dobitaka, dividendi, itd. Takva je politika loša i rezultira smanjenjem porezne osnovice što se želi „amortizirati“ proširenjem porezne osnovice bilo oporezivanjem dotada neoporezivih ili manje oporezivih dobara, recimo nužna dobra, bilo izmišljanjem novih poreza ne vodeći brigu da se radi o višestrukom oporezivanju. To je siguran put u pakako koji se u ekonomiji zove - začarani krug siromaštva.

Nezaboravimo (Pijetro Verri): “Oporezivanje može dovesti do propadanja nacije na dva načina. Prvi, ako iznos poreza nadmašuje moć nacije te nije proporcionalan općem bogatstvu. Drugo, ako iznos poreza, iako proporcionalan cjelokupnoj moći nacije, nije dobro raspodijeljen”